

Využití výpočetní techniky a její perspektivy v koncernu Pivovary a sladovny, Praha

663.4.003. 681.3
663.4.001

Ing. LUBOMÍR DOLEŽEL, Ing. HANA VÁŇOVÁ, Pivovary a sladovny, koncern, Praha

Klíčová slova: pivovarský průmysl, řízení, výpočetní technika, výpočetní středisko

V letošním roce uplyne již pět let od instalace prvního počítače ve VHH Pivovary a sladovny. U příležitosti tohoto malého jubilea chceme zhodnotit výsledky dosavadní činnosti průmyslu v oblasti zavádění výpočetní techniky a nastínit perspektivy dalšího rozvoje automatizace v koncernu Pivovary a sladovny.

Koncern Pivovary a sladovny sdružuje 12 podniků rozmístěných ve všech krajích Čech a Moravy s hlavními výrobními obory pivo, víno, nealkoholické nápoje a výroba sladu. S ohledem na územní roztržičnost výrobních jednotek, víceoborovost koncernu a s přihlédnutím k tehdejší nestejné úrovni zkušeností pracovníků podniků v oboru výpočetní techniky byla výpočetní střediska rozmístěna tak, aby zpracovatelsky pokryla celou oblast ČSR; podniky, ve kterých byla výpočetní střediska budována, musely dále poskytovat dostatečnou odbornou základnu projekční i programátorskou.

Bylo tedy vybudováno oborové výpočetní středisko při GŘ Pivovary a sladovny v Praze s počítačem M 4030-1 a dvě oblastní výpočetní střediska při tehdejších národních podnicích Obchodní sladovny v Prostějově a Jihočeské pivovary v Českých Budějovicích, kde byly instalovány počítače EC 1021. Všechna výpočetní střediska byla vybavena zahraničním terminálovým systémem Redifon pro pořizování dat. V oblasti projekční a programátorské byla vytyčena zásada tvorby jednotných oborových projektů.

V prvních letech po uvedení počítačů do provozu bylo do vlastní sítě výpočetních středisek převedeno zpracování subsystému Odbyt a fakturace všech podniků (do té doby u externích zpracovatelů). V následujících letech

byly automatizovány další úlohy převážně podnikové sféry — jednotné oborové projekty MTZ, evidence ZP a PPS, které jsou v současné době zavedeny ve většině koncernových podniků. Vznikla též řada individuálních projektů, řešících sladařskou a vinařskou problematiku. Poslední dva roky byly, v souladu s Komplexním programem rozvoje řízení, věnovány automatizaci mezd a účetnictví. V souvislosti s posledním subsystémem je nyní rozpracováno propojení všech dosud zavedených projektů s cílem vytvořit komplexní integrovaný systém ekonomických informací. V současné době je též ve fázi ověřování subsystém Saldokonto dodavatelů a odběratelů.

Jako základ automatizovaného systému středního článku řízení byl vytvořen projekt využívající výsledků podnikových subsystémů — vrcholové zpracování odbytu — zahrnující kontrolu rajónizace rozvozu pivovarských výrobků a sledování dodávek podle územního členění a odbytových systémů v různých časových obdobích.

Obdobným způsobem je v současné době možno připravit vrcholové zpracování v oblasti zásob, které by umožnilo z úrovně koncernu dosáhnout přehledu o rozmístění a stavu zásob surovin a materiálů. Pro potřeby jednotlivých útvarů GŘ koncernu byly dále připraveny tyto úlohy:

- sledování jakosti sladovnického ječmene,
- bilancování výrobních kapacit,
- kontrola plnění plánu výroby v hmotných jednotkách,
- statisticko-ekonomický bulletin VHH,
- statistické metody pro prognózy a
- sledování spolehlivosti laboratorních pokusů.

V souvislosti s úlohami středního článku řízení bylo nutno urychlit cestu vstupních dat z oblastních výpočetních středisek do oborového výpočetního střediska v Praze. Z tohoto důvodu byl vyřešen dálkový přenos dat mezi výpočetními středisky prostřednictvím zařízení Redifon.

Máme-li zhodnotit dosavadní průběh budování automatizace v koncernu, nelze ignorovat oblast ekonomických dopadů a přínosů při zjednodušení administrativní náročnosti řízení, které jsou zdrojem úspor pracovních sil. Klasickým příkladem, na kterém lze ilustrovat ekonomiku vlastní výpočetní techniky, je projekt odbytu a fakturace piva a nealkoholických nápojů. Při denních dodávkách do maloobchodní sítě a při současném způsobu fakturování podle vyhlášky č. 154/75 Sb. je automatizace naprosto nezbytná. Nároky na pracovní síly v oblasti administrativy při ručním zpracování by v současné etapě, charakterizované programem hospodárnosti, vůbec nebylo možno řešit. Náklady na externí zpracování této agendy před jejím převedením do vlastní sítě výpočetních středisek byly zhruba na úrovni veškerých nákladů, které jsou v současné době nutné k zabezpečení činnosti všech výpočetních středisek koncernu. Ostatní úlohy, dosud provozované izolovaně, přinesou výsledky v oblasti úspor pracovních sil až po jejich vzájemném propojení.

Na rozdíl od uvedeného nemůžeme být spokojeni se situací v oblasti pořizování dat v koncernových podnicích. S přihlédnutím k situaci na trhu a též z důvodu minimalizace nákladů na zařízení výpočetní techniky bylo pořizování ve většině koncernových podniků centralizováno na podnikovém ředitelství, eventuálně ve větších závodech. Přes veškerou snahu se koncernu nepodařilo dosáhnout v této činnosti uspokojivých výsledků. V podnicích se vyskytuje celá škála zařízení, od klasické děrné pásky po magnetické záznamníky, vstupní data pro některé úlohy jsou pořizována externě na optických snímačích. Poruchovost a nepružnost většiny zařízení ztěžuje dodržování termínů zpracování a vede k napjatým situacím ve výpočetním středisku.

V průběhu uplynulého pětiletého období byla výpočetní střediska koncernu kapacitně zcela vytížena, zejména v první dekádě měsíce, a nebylo již možno zpracovávat nové úlohy v požadovaných termínech. Proto bylo rozhodnuto posílit především moravskou oblast instalací výpočetního systému EC 1026 ve výpočetním středisku koncernového podniku Obchodní sladovny. Další výpočetní systém — EC 1011 maďarské výroby — je v současné době uváděn do provozu v koncernovém podniku Západočeské pivovary. Toto nové výpočetní středisko a v něm instalovaný počítač má prověřit především kvalitativně vyšší systém řízení koncernového podniku.

Konfigurace počítače EC 1011 obsahuje rozsáhlou terminálovou síť, s jejíž pomocí má být prověřena nová koncepce odbytového systému. Tento systém má umožnit řízení výroby a odbytu výrobků od počátečních objednávek přes plán a řízení výroby a rozvozu až po konečnou fakturaci. Nesnadnost tohoto záměru přiblíží tato fakta: pivovarský koncernový podnik má v průměru 8 000 tuzemských odběrních míst, denně je vyřizováno několik set objednávek, dopravní vzdálenost se pohybuje od desítek metrů do několika set kilometrů. Velikost dodávek je velmi nepravidelná, existují velké sezónní výkyvy.

Obdobný systém bude ověřen i pomocí méně nákladné techniky vyráběné v zemích RVHP. Řešení předpokládá existenci moderních pořizovačů dat na magnetické médium alespoň ve větších závodech s možností tisku dodacích listů a registrace všech odběratelů. Vzhledem k dosud trvajícím nedostatkům podobných výrobků na tuzemském trhu je možno nový systém zavést prozatím pouze zkušebně.

Výsledky zpracování podnikových úloh bude i nadále nutno přenášet z oblastních výpočetních středisek dálkovým přenosem dat do oborového výpočetního střediska v Praze. Rozborem vnitrokoncernového výkaznictví budou stanoveny další podnikové údaje, které spolu s předchozími vytvoří základ databanky vrcholového řízení koncernu. Údaje této databanky budou pracovníkům koncernu k dispozici prostřednictvím terminálového systému, který bude přímo napojen na oborové výpočetní středisko v Praze. Toto řešení vyžaduje zajistit technickými prostředky propojení všech koncernových podniků s výpočetními středisky, které by mělo být realizováno zejména minipočítači řady SMEP.

Nynější etapa zavádění výpočetní techniky, která bude završena, jak již bylo uvedeno, horizontálně i vertikálně propojeným systémem ekonomických, obchodních a výrobních informací a která je mimořádně náročná na moderní technické prostředky sběru, přenosu a zpracování dat a na kvalifikaci a schopnosti pracovníků připravujících a využívajících výpočetní techniku, by měla být ukončena zhruba v polovině příští pětiletky. Její výsledky budou posuzovány z hlediska naplňování potřeb koncernu při plnění jeho hospodářských úkolů. Tyto moderní prostředky musí dále napomoci při plnění cílů programu hospodárnosti v této pětiletce, zejména při dosahování úspor pracovníků v oblasti administrativy. V neposlední řadě se výsledky automatizovaného zpracování musí stát nezbytnou pomůckou všech řídicích pracovníků, pro které budou zdrojem rozšiřování znalostí a přehledu v jimi řízené oblasti.

Doležel, L., Váňová, H.: Využití výpočetní techniky a její perspektivy v koncernu Pivovary a sladovny, Praha. Kvas. prům. 30, 1984, č. 4, s. 80—82.

Po uplynutí pěti let od vybudování oborového výpočetního střediska při generálním ředitelství koncernu Pivovary a sladovny a dvou oblastních středisek, lokalizovaných tak, aby byla zpracovatelsky pokryta celá oblast ČSR, popisují autoři jejich vybavení a současný a perspektivní systém využití. Jsou uvedeny dopady a případy ze zjednodušení administrativní náročnosti řízení.

Долезел, Л., Ваньова, Г.: Использование вычислительной техники и ее перспективы применения в концерне «Пивовары и сладовны», Прага. Квас. прум. 30, 1984, № 4, стр. 80—82.

В заключение пятилетнего периода, прошедшего со дня создания ведомственного вычислительного центра при генеральной дирекции концерна Пивовары и сладовны, и двух областных центров, помещенных таким образом, чтобы их обработка покрывала всю область ЧСР, авторы описывают их оборудование и современную и перспективную систему их использования. Приводятся следствия и вклад в дело упрощения административной требовательности управления.

Doležel, L. — Váňová, H.: Computer Utilization in Corporation of Breweries and Malt-Houses Prague. Kvas. prům. 30, 1984, No. 4, pp. 80—82.

The authors describe the equipment and the contemporary and prospect systems of the utilization of three computer centres of the Corporation of Breweries and Malt-houses Prague situated in Czechoslovakia. These centres function five years. The advantages resulting from a simplification of challenge of control are described.

Doležel, L. — Váňová, H.: Applikation der EDV-Technik und ihre Perspektiven in dem Konzern Brauereien

und Mälzereien, Prag. Kvas. prům. **30**, 1984, Nr. 4, S. 80—82.

Im Rahmen des Brauereikonzerne der ČSR arbeiten bereits 5 Jahre drei Rechenszentren: die zentrale Branche-Rechensstation bei der Generaldirektion des Konzerns und zwei regionale EDV-Stationen, die so lokalisiert wurden, damit das ganze Gebiet der ČSR mit Computer-Service bedeckt wird. Die Autoren beschreiben die Aus-

stattung der brancheneigenen Rechenszentren sowie auch ihr Einsatzsystem für die Automatisierung der Leitungs- und Informationssysteme des Konzerns und seiner Unternehmen. Es wird nicht nur der gegenwärtige Stand, sondern auch die geplante Perspektiventwicklung erörtert. Im weiteren werden nach den wesentlichen Automatisierungsgebieten die positiven Beiträge zur Vereinfachung der administrativen Arbeiten angeführt.